

Ἡ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΑΔΑΣ

Συνιστάμενον ἐπὶ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς τὸ κατ' ἄξιο παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἀληθεὶς παρασχὸν εἰς τὴν χάραν ἡμῶν ὀφειλόμενον καὶ ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἀνάγνωσμα ἐριστὸν καὶ χρησιμώτατον εἰς τοὺς παῖδας.

ΣΤΗΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἐτήσια δραχμ. 75. Ἐξάμηνος 40. Τρίμηνος δρ. 22.
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Αἰγύπτου γρόσια διατιμ. 50.—
Ἀμερικῆς δολλάρια 4.— Ἀγγλίας καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἄλλων Κρατῶν σελίνια 10.
Ἐξάμηνοι καὶ Τρίμηνοι ἀναλόγως.

ΙΑΡΥΘΗ ΤΑ 1879

Ἀρχίζει τὴν 1ην Δεκεμβρίου ἄλλ' αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζουν τὴν 1ην οὐοῦδήποτε μηνός

ΙΑΡΥΤΗΣ — ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὅδὸς Ἐξουσιῶν ἀριθ. 38, παρὰ τὸ Βασιλικόν

Περίοδος Β'.—Τόμος 32ος

Ἐν Ἀθήναις, 25 Ἰουλίου 1928

Ἔτος 47ον—Ἀριθ. 34

ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΤΟ ΔΕΛΦΙΝΑΚΙ

Μυθιστόρημα τοῦ Δοξαγοῦ DANRITJ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'. (Συνέχεια)

— Μὰ γιατί;
— Τὸ δικό μας, τὸν καίμενο τὸ δόκτορα Μπονέ, τὸν θάψαμε τὴν περασμένη ἐβδομάδα κι' ὁ ἀρχινοσοκόμος, οὗ τὴ φροντίζει τώρα, δὲν ξέρει καὶ ὅλλα πράγματα.

— Γρήγορα, Καρδινιάκ, εἶπε ὁ λοχαγός, τρέξτε νὰ εἰδοποιήσετε τὸν κ. Ἀντονάι καὶ τὸ δόκτορα Ἐρβέ. Ὁ κ. Ραμπλό εἶναι ζωντανός κι' αὐτὸ ἄς φτάνει. Μὰ ἂν πρόκειται νὰ μὴν ἐλευτερώσουμε γιὰ νὰ μὴν ἀναῖδει πιά τὸ κορίτσι του, τέτοια λευτεριά ἄς τοῦ λείπει! Τρέξτε γρήγορα!

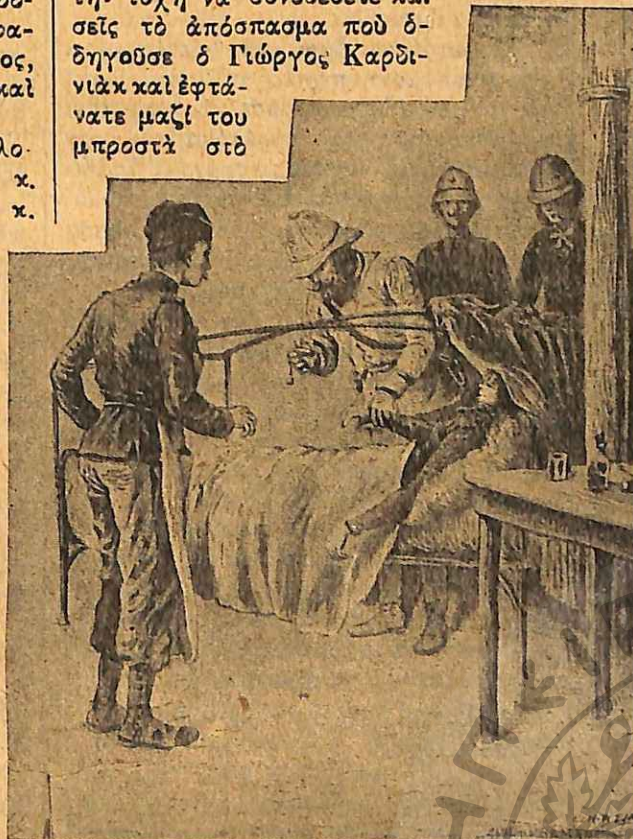
Ὅστερ' ἀπὸ λίγα λεπτά, ὁ Καρδινιάκ, μαζί με τὸ γιατρό, ἔφτανε εἰς τὴν εἰσοδὸ τοῦ φρουρίου τῆς Κίτας. Πάνω σ' ἓνα γιγάντιο δέντρο, κάποιος ἀστεῖος στρατιώτης τῆς μικρῆς φρουρᾶς τῆς Κίτας, εἶχε σχεδιάσει, σὲ δυὸ πινακίδες, βέλῃ. Τὶνα εἶχε κατεῦθυνται πρὸς τὴν κοιτάδα τοῦ Σενεγάλης με τὴν ἐπιγραφὴ: Ὅδὸς Γαλλίας. Τάλλο ἔδειχνε πρὸς τὸν Γίγρη με τὴν ἐπιγραφὴ: Ὅδὸς Ἀναπαύσεως!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ἐπὶ ἀπρόοπτα μιᾶς ἐκστρατείας εἶμαι βέβαιος πὼς ὅταν ἀκούτε τὴν λέξη «φρούριο», θαρρεῖτε πὼς βλέπετε γιγάντια τεῖχη με ὀγκόλιθους, με βαρεῖς πύλες καὶ ἀπειρες πολεμιστρες, ποὺ περικλείουν καὶ σκιάζουν με τὸν προστατευτικὸν ὄγκο τους μιᾶν ὀχυρωμένη πόλιν. Ἡ φαντασία σας προσθέτει μερικὰ φρουριακὰ κανόνια, ποὺ τὰ στόματά τους εἶναι γυρισμένα πρὸς τὰ ἔξω, ἔτοιμα νὰ θερίσουν τὸν ἐχθρὸ ποὺ θὰ ζητοῦσε νὰ κυριεύσει τὴν πόλιν, καὶ μερικὸς σκοποὺς ποὺ βηματίζουν μ' ἑφ' ὀπλοῦ λόγχῃς στίς ἐπάλξεις κι' ἐπιθεωροῦν ἡσυχά

τὸ μακρινὸν ὀρίζοντα, ἐνῷ πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι τους κυματίζει περήφανα ἡ σημαία τους—τὸ σύμβολο τῆς κυριαρχίας τους.

Ἡ εἰκόνα αὐτὴ, ποὺ σχηματίζεται στὴ φαντασία σας, εἶναι πολὺ ὁμορφὴ κι' ἀρκετὰ ρωμαντικὴ. Ἀν ὅμως εἶχατε τὴν τύχην νὰ συνοδεύετε καὶ σεῖς τὸ ἀπόσπασμα ποὺ ὀδηγοῦσε ὁ Γιώργος Καρδινιάκ καὶ ἔφτανετε μαζί του μπροστὰ σὶδ

Ἐπὶ τὸ σφυγμὸ τῆς ἀρρωστης... (Σελ. 266. στ. α'.)

φρούριο τῆς Κίτας, σὰς βεβαιῶ πὼς θὰ δοκιμάζατε μιὰ πολὺ δικαιολογημένη ἀπογοήτευση. γιὰ τὸ φρούριο αὐτὸ δὲν θὰ εἶχε διόλου τὴ λάμψη καὶ τὴν ἐπιβολὴ ποὺ ἔχει τὸ φρούριο τῆς φαντασίας σας.

Ἦταν ἀπλούστατα ἓνα μεγάλο ὀρθογώνιο, με ψηλοὺς τοίχους καὶ με στρογγυλοὺς πύργους στίς τέσσερις γωνίες.

Ἦταν ὅμως χτισμένο σοφά. Οἱ πο-

λεμιστρες ἦταν τοποθετημένες σὲ τρόπο ποὺ μπορούσαν οἱ πολιορκητὲς νὰ χτυπηθοῦν ἀπὸ πολὺ μακριά.

Μὰ ὅσο γιὰ χτίσιμο—μὴν τὰ ρωτᾶτε: οἱ τοῖχοι ἦταν φτιασμένοι ἀπὸ δυὸ σειρὲς μεγάλα παλούκια ποὺ ἀνάμεσα τους εἶχαν ρίξει ἓνα μίγμα ἀπὸ χαλκὶ καὶ λάσπη ποὺ τὸχαν ἐτοιμάσει μαυροὶ ἐργάτες.

Ἡ Κίτα ἔμοιαζε σὰν ἀράπικο χωριό. Μόνο ποὺ ἦταν χτισμένη πρὸ κανονικά. Στὴ μέση τῆς περιοχῆς τῆς ὀψωνόταν ἓνα παρατηρητήριο καμωμένο ἀπὸ μπαμπού, καὶ στὴν κορφή του κυμάτιζε ἡ Γαλλικὴ σημαία.

Τέσσερα ψάθινα σπιτάκια, σκεπασμένα με ξερὰ χοιτάρια στέγαζαν τοὺς δώδεκα σπαχήδες καὶ τοὺς τριάντα Σενεγαλέζους τῆς φρουρᾶς. Ἀλλὰ δυὸ ἦταν στὴν διάθεση τοῦ φρουράρχου τῆς Κίτας, μὰ τὸ ἓνα τώρα τὸ κρατοῦσε ἡ ἀρρωστη κόρη τοῦ κ. Ραμπλό.

Σ' αὐτὸ τὸ σπιτάκι μπηκάν, γεμάτοι ἀγωνία, ὁ Γιώργος ὁ κ. Ἀντονάι κι' ὁ δόκτωρ Ἐρβέ. Τὸ κορίτσι ἦταν ξαπλωμένο σ' ἓνα κρεβάτι ἐκστρατείας. Τὰ μάγουλά της ἦταν ἑναμμένα, τὰ μάτια της ὀλάνοιχτα καὶ τὸ σῶμα της τὸ τίναζαν οἱ ἀνατριχίλες, δείχνοντας πόσο δυνατὸς ἦταν ὁ πυρετός της. Μιὰ γάζινη κουνοπιέρα τὴν προφύλαγε ἀπ' τὴς μύγες καὶ τὰ κουνούπια καὶ, λίγο πρὸ πέρα, ὁ δεκανέας νοσοκόμος, ποὺ γιὰ τὴν ὥρην ἔκανε χρέη

γιατροῦ καὶ νοσοκόμου, ἐτοίμαζ' ἓνα φάρμακο.
Ὡ, ναι, ἦταν ἡ Λουκία Ραμπλό, τ' ἄλλοτινὸ ξανθὸ κοριτσάκι, ποὺ στεκόταν νάκούει τὸν μικρὸ πληγωμένο ἔθελοντὴ νὰ ὀπαγορεύει σὶδὸν Πέλο Κουτυριὲ τὸ πολεμικὸ του ἡμερολόγιο. Μ' ὅλο ποῦχαν περάσει τόσα χρόνια καὶ τὸ κοριτσάκι τώρα εἶχε γίνει μεγάλη κι' ὠραία κοπέλλα, ὁ Γιώργος Καρδινιάκ, τὴ γνῶρισε ἀμέσως!..

Καθώς την αντίκρισε, κῶμα ἀπὸ ἀναμνήσεις πλημμύρισε τὸ νοῦ του κι' ἔμεινε σιωπηλὸς καὶ συλλογισμένος, διπλα στὸν κ. 'Αντοναί, ποὺ τὰ χαρὰ χτηριστικά του φανέρωναν ἀπερίγραπτη ἀπελπισία.

Στὸ μεταξὺ, ὁ κ. 'Ερδὲ μέριαισε τὴν κουνουπιέρα κι' ἔπιασε τὸ σφυγμὸ τῆς ἄρρωστης, παρακολουθώντας τὸ χρονομέτρου του.

— Ο νοσοκόμος πῆγε κοντά του.

— Πῆρε κινίνο; ρώτησε ὁ γιατρός.

— Πῆρε. Εἶχε διατάξει ὁ γιατρός Μπινέ.

— Ο κ. 'Ερδὲ κούνησε τὸ κεφάλι.

— Τὸ μόνο ποὺ μπορούμε νὰ κάνουμε, εἶπε. Εὐτυχῶς ἔχουμε κι' ἀπ' αὐτό.

— 'Α, κύριε γιατρέ, μὴν τὸ λέτε. Αὐτὸ ποὺ ἔχουμε, δὲ φτάνει παρὰ μόλις γιὰ δυὸ μέρες.

— ἔχουμε μεῖς! εἶπε ὁ Καρδινιάν, ποὺ εἶχε παρακολουθήσει τὴ συζήτηση.

— Ναί, ἔχουμε, ἀπάντησε ὁ γιατρός. Πηγαίνω μάλιστα νὰ φέρω.

— Εἶναι βαριά; ρώτησε ὁ κ. 'Αντοναί.

— Χμ! ὄχι καὶ πολὺ, ἐλπίζω. Μὰ ὁ σφυγμὸς τῆς εἶναι ἀκατάστατος. Πιστεύω νὰ τὴ γλυτώσουμε.

— Κι' ὁ γιατρός βγήκε.

— Ο Γιώργος κι' ὁ κ. 'Αντοναί πλησίασαν στὸ κρεβάτι τῆς ἄρρωστης.

— Ο καλὸς ὑπάλληλος ἀκούμπησε τὴν παλάμη του στὸ φλογερὸ μέτωπό τῆς κι' ἄρχισε νὰ τῆς φωνάζει γλυκὰ τὸ νομά τῆς.

— Δουκία!... Δουκία!... Κοιμάσαι, παιδί μου;... Μ' ἀκούεις;

— Ναί, τὸν ἀκούω, δὲν κοιμόταν... Μάλιστα, ὁ πυρετὸς ποὺ τῆς ἐσφίγγε τὸ μέτωπο μ' ἓνα πύρινο στεφάνι, δὲν τῆς εἶχε φέρε ἀκόμα τὸ παραμυλητό.

Γιατὶ ἡ Δουκία Ραμπλὸ γύρισε τὸ κεφάλι πρὸς τὴ γνῶριμη αὐτὴ φωνή. Τάδεριστο βλέμμα τῆς στηρίχτηκε στὸν κ. 'Αντοναί καὶ τὰ χεῖλη τῆς ψιθύρισαν:

— 'Α, κύριε 'Αντοναί... σὰς εὐχαριστῶ... Ὁ πατέρας... τί ἀπόγινε;

— Θὰ πάμε νὰ τὸν ἐλευθερώσουμε, δεσποινίς, καὶ θὰ σὰς τὸν φέρουμε, φώναξε ὁ Γιώργος.

— Ο νεαρὸς ἀξιωματικὸς εἶχε παρασυρθῇ ἀπ' τὴν συγκίνηση, ποὺ τοῦ σφίγγε τὴν ψυχὴ κι' εἶπε αὐτὴ τὴ φράση μέσα στὴν ὁρμή του, δὲλως νὰ τὴ συλλογιστεῖ. Ἡ ἄρρωστη, ἀκούγοντας τὴ φωνὴ του, ἀνασηκώθηκε καὶ στῆλωσε μὲ κόπο τὰ μάτια τῆς ἀπάνω του.

— 'Ω, εἶπε... σὰς γνωρίζω!... Σεῖς ἐδῶ, κύριε Γιώργο... Μὰ πῶς...

Δὲ μπόρεσε ν' ἀποτελειώσει τὴ φράση τῆς.

Ἡ προσπάθειά τῆς τὴν εἶχε κουράσει. Ξανάπεσε βαρὶὰ στὰ στρώματά τῆς καὶ φαίνονταν πῶς μὴτ' ἔβλεπε πιά μὴ-

τε ἀκούγῃ τί γινόταν τριγύρω τῆς.

— Κύριοι! Σὰς ζητεῖ ὁ κ. Φρούραρχος. Φαίνεται πῶς ἦρθαν εἰδήσεις, εἶπε ὁ δόκτορ 'Ερδὲ καθὼς ἔμπαινε: καὶ διευθύνθηκε στὸ τραπέζι, ὅπου ἀφίσε μπουκαλάνια, πακέτα κι' ἓνα θερμόμετρο.

— Ο κ. 'Αντοναί κι' ὁ Καρδινιάν ἀφίσαν τὴ Δουκία στὶς φροντίδες τοῦ γιατροῦ καὶ πῆγαν στὸ σπιτάκι τοῦ φρουράρχου, ὅπου βρῆκαν καὶ τὸ λοχαγὸ Κασσαίν.

— Εὐχάριστα! εἶπε ὁ τελευταῖος αὐτός, καθὼς τοὺς εἶδε νὰ μπαίνουν.

— Εὐχάριστα! ἡ λέξη εἶναι υπερβολική! εἶπε ὁ ὑπολοχαγὸς τῶν σπαχήδων. Μὰ, ὅπως κι' ἂν εἶναι, βρήκαμε ἐπιτέλους τὰ ἴχνη!

Καὶ τὴν ἴδια στιγμή ἔδωσε στὸν κ. 'Αντοναί ἓνα κουρέλι χαρτὶ περιτυλίγματος.

— Ο καλὸς ὑπάλληλος τὸ πῆρε νευρικά καὶ τὸ πέρασε γρήγορα μὲ τὸ βλέμμα, ἐνῶ ὁ Καρδινιάν κοίταξε πάνω ἀπὸ τὸν ὦμο του.

Δὲ μπόρεσε ὅμως νὰ ἱκανοποιήσει τὴν ἀνυπόμονη περιέργειά του, γιατί τὸ γράμμα (ἂν μπορούσε νὰ ὀνομασθεῖ γράμμα ἐκεῖνο τὸ κουρελόχαρτο) ἦταν γραμμένο μὲ κακοφτιασμένους ἀραβικοὺς χαρακτήρες, σ' ἓνα παράξενο ἰδιωμα, ὅπου ἡ καθαρὴ ἀραβικὴ γλῶσσα ἦταν ἀνακατεμμένη μὲ τὴ διάλεκτο τῆς φυλῆς τῶν Μπισαντουγκοῦ.

Μὰ ἡ ἀνάγνωσή του δὲν παρουσίαζε καμμιά δυσκολία γιὰ τὸν κ. 'Αντοναί, ποῦχε συνειθίσει ἐλεῖ τις γλωσσικὲς παραλλαγὰς αὐτῶν τῶν μερῶν.

— Ποιὸς σὰς ἔφερε αὐτὴν τὴν παραγγελία, κύριε ὑπολοχαγέ; ρώτησε, ὅταν τελείωσε τὸ διάβασμα.

— Ο ὑπολοχαγὸς τῶν σπαχήδων ἔδειξε ἓνα μαῦρο καθισμένον στὶς φτέρνες, στὴ γωνιά τῆς καλύδας, ποὺ μὲ τὸ ριγωτὸ σάλι του καὶ τὸν ψηλὸ σκοῦφο του περιέμενε ὑπομονετικά, ἀκουμπώντας τὸς ἀγκυῶνες του στὰ γόνατα.

— Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀγγελιοφόρος, εἶπε ὁ φρούραρχος.

— Καλά, ἀπάντησε ὁ κ. 'Αντοναί. Εἶναι ἰθαγενὴς ἀπ' τὰ περὶχωρα τῆς Κυνείρας καὶ μὰς ἔφερε τὴν πληροφορίαν αὐτὴ, ἀπὸ μέρος ἑνὸς Μπισαντουγκοῦ. Μὰ σὰς ὁμολογῶ ὅτι ἔχω πολὺ λίγη ἐμπιστοσύνη στὸ πρόσωπο αὐτοῦ, ποὺ τὸ κάτω-κάτω εἶναι κι' αὐτὸς ὑπήκοος τοῦ Σαμοῦ.

— ἔχετε δίκιο, εἶπε ὁ λοχαγὸς Κασσαίν. Μὰ ὁ Μπισαντουγκοῦ αὐτός, ποὺ λείπει πῶς ὀνομάζεται Μπέν-Ἀμέτ, εἶναι μουσουλμάνος. Φαίνεται πῶς ὑπηρέτησε ἄλλοτε στὸ στρατό μας. Ἔτσι τουλάχιστο μὰς ἐξηγήσε ὁ ἀγγελιοφόρος του.

— 'Ακόμα χειρότερα, ἀπάντησε ὁ κ. 'Αντοναί. Εἶναι λιποτάκτης, ποὺ δὲν

πρέπει νὰ τὸν παραεμπιστευόμαστε...

— Ὅπως κι' ἂν εἶναι, μπορούμε νὰ δοκιμάσουμε, εἶπε κι' ὁ Καρδινιάν.

— Συμφωνῶ, ἀγαπητέ μου συνάδελφε, ἀπάντησε ὁ λοχαγὸς Κασσαίν. Καὶ γιὰ νὰ τελειώσουμε, θὰ σὰς ἐκθέσω σύντομα τὴν κατάστασιν καὶ τὰ μέτρα ποὺ συμφωνήσαμε νὰ πάρουμε, μαζί μὲ τὸν κ. φρούραρχο τῆς Κίτας. Ὁ Μπέν-Ἀμέτ μὰς εἰδοποιεῖ ὅτι ξέρει τὸ μέρος ὅπου εἶναι φυλακισμένος ὁ λευκὸς αἰχμάλωτος. ποὺ τὸν ἔπιασε μὲ συμμορία τοῦ Σαμοῦ. Προσθέτει ὅτι θέλει τὸ καλὸ τοῦ φίλου μας κι' ὅτι δὲν μὰς εἰδοποίησε νωρίτερα, γιατί φοβόταν τὸν ἀρχηγό του ποὺ θὰ τὸν ἔκανε νὰ πληρώσει πολὺ ἀκριβὰ τὴν προσδοσία του. Μὰ μόλις ἔμαθε πῶς ἔφτασε τὰ πόσπασμά μας, ἔλαβε τὸ θάρρος νὰ μὰς εἰδοποιήσει, γιατί στηρίζεται πιά στὴν προστασία μας.

— Ο λοχαγὸς σταμάτησε λίγο, κάτι νὰ σκεφθεῖ. Ὑστερὰ ἐξακολούθησε, κουνώντας συλλογισμένα τὸ κεφάλι.

— Παραδέχομαι ὅτι αὐτὸ μπορεῖ νὰ νὰ ὀλο-ὀλο ἓνα παράξενο μυθιστόρημα κι' ὅτι χρειάζεται μεγάλη δυσπιστία στὶς σχέσεις μας μὲ τοὺς ἰθαγενεῖς. Νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλήθεια, δὲν μπορῶ νὰ ἐξηγήσω τὸ λόγο, ποὺ κάνει τὸν Μπέν-Ἀμέτ νὰ ἐνδοφρεστὰ γιὰ τὸν κ. Ραμπλό, ποὺ οὔτε κἀν τὸν γνωρίζει, ἀφοῦ στὸ γράμμα του δὲν ἀναφέρει τὸ νομά του, ἀλλὰ λέει μοναχά: «ὁ λευκὸς αἰχμάλωτος». Μὰ, ὅπως κι' ἂν ἔχει τὸ πρᾶγμα, τὸ δικό μας τὸ καθήκον εἶναι νὰ συνεννοηθοῦμε μὲ τὸν Μπέν-Ἀμέτ, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ καταλήξουμε κάπου.

— Καὶ βέβαια! φώναξε ὁ Γιώργος.

— Ἀνθυπολοχαγέ, μὴ βιάζεστε, εἶπε χαμογελώντας ὁ λοχαγὸς, γιατί, τὸ κάτω-κάτω, ποῦ ξέρετε ἂν ὁ σκοπὸς μου δὲν εἶναι νὰ σὰς ἀφίσω ἐδῶ, στὴ φρουρά τῆς Κίτας;

— 'Α, δὲ θὰ τὸ κάμετε αὐτό, λοχαγέ μου...

Κι' ὁ Γιώργος πρόφερε αὐτὲς τίς λέξεις μὲ τόσο ἐκτετυκὸ τόνο, ὥστε ὅλοι δσο ἦταν ἐκεῖ, μ' ὀλη τὴ σοβαρότητα ποῦχε ἡ κατάστασις, δὲν μπόρεσαν νὰ μὴ χαμογελάσουν.

— Ἐννοια σας, κύριε ἀνθυπολοχαγέ, εἶπε τέλος ὁ ὑπολοχαγὸς τῶν σπαχήδων, ὁ λοχαγὸς σας θέλησε νὰ σὰς πειράξει. Στὴν ἀρχὴ σκόπευε νὰ σὰς ἀφίσει. Μὰ ὕστερ' ἄλλαξε γνώμη καὶ θὰ σὰς πάρει μαζί του. Ὁ ὑπολοχαγὸς Φλαντὲν θὰ μείνει ἐδῶ.

— Εὐχαριστῶ! εἶπε ὁ Γιώργος ἀκτινοβολώντας ἀπὸ χαρὰ.

— Δοιπόν, δήλωσε ὁ λοχαγὸς Κασσαίν, ὁ ὑπολοχαγὸς Φλαντὲν θὰ μείνει ἐδῶ μὲ δυὸ ἡμιλιονίες. Μεῖς οἱ ἄλλοι θὰ φύγουμε, μαζί μὲ τὸ κανόνι μας. Ὁ φρούραρχος τῆς Κίτας θὰ μὰς δώσει ἑκατὸ πεζοὺς ἰθαγενεῖς τῆς φυλῆς

Μπαμπάρὰ καὶ θὰ ξεκινήσουμε χωρὶς νὰ χάνουμε καιρό.

— Καὶ γιὰ ποῦ, λοχαγέ μου;

— Πρὸς τὰ νότια. Θὰ διευθυνθοῦμε πρὸς τὸ Νιεγκασόλα καὶ τὸ Σεγκιρέ. Ἐκεῖ θὰ περάσουμε τὸν ποταμὸ καὶ θὰ φτάσουμε στὴν Κυνείρα. ὅπου καθὼς φαίνεται μὰς περιμένει ὁ «φίλος μας» ὁ Μπέν-Ἀμέτ. Ἡ μύρη αὐτὴ μαῖμου (κι' ἔδειξε τὸν ἀσχημο ἀράπη ποῦχε φέρε τὸ γράμμα) θὰ μὰς χρησιμεύσει γιὰ ὁδηγὸς καὶ γιὰ ὁμηρος.

— Ὅμηρος;

— Βεβαίωτατα. Ἄν τύχει κι' ἐργάζεται μαζί μὲ τὸν ἀφέντη του γιὰ νὰ μὰς ρίξει σὲ καμμιά παγίδα—δὲ χρειάζεται καὶ πολὺ: Μπάμ!! Μπάμ!!

Καὶ μὲ μιὰ ἐκφραστικὴ χειρονομία, ποὺ δὲν ἔπαιρνε ἀμφιβολία, ὁ λοχαγὸς Κασσαίν ἔδωσε στὸ μαῦρο νὰ καταλάβει τί τὸν περίμενε, ἂν οἱ σκοποὶ του ἦταν κακοί.

— Ὑστερ' ἀπὸ δυὸ μέρες, πολὺ πρὶν βγεῖ ὁ ἥλιος, τὸ ἀπόσπασμα Κασσαίν ξεκινούσε ἀπ' τὴν Κίτα καί, σὲ λίγο, ἔβλεπε τὸ ψηλὸ παρατηρητήριό τῆς νὰ χάνεται πίσω ἀπὸ νὰ λόφο. Περιττὸ νὰ προσθέσουμε πῶς ὁ κ. 'Αντοναί ἦταν μαζί. Βάδιζε στὴν ὀπισθοφυλακὴ κι' ἐπὶ βλεπε μόνος του τὸ ζῶο ποὺ ἦταν φορτωμένο μὲ τὰ βαρεῖα λύτρα τοῦ κ. Ραμπλό.

Καθάλλα πάνω στ' ἀλογάκι του, ὁ Γιώργος ἦταν κυριευμένος ἀπὸ λυπητερὲς σκέψεις. Τάδεριστο βλέμμα του δὲ σταματοῦσε καθόλου στὶς ὥραιες τοποθεσίες, ποῦταν γεμάτες ἀπὸ ἀφθονὴ βλάστηση. Μάλιστα πολὺ λίγο φρόντιζε γιὰ τὴν πορεία τοῦ ἀποσπάσματος, ποὺ ξεκουρασμένο τρεῖς μέρες, περνοῦσε τώρα τὰ χιλιόμετρα τὸνα πάνω στ' ἄλλο.

— Ἀνάμεσ' ἀπ' τὴν ἐλαφριά καταχνιά, ποὺ ἡ ζέστη τοῦ ἡλίου τὴν ἔκανε νὰ ὑφώνεται σὰν ζεστὴ ἄχνα πάνω ἀπ' τοὺς πικνοὺς θάμνους, ὁ νέος ἀξιωματικὸς ἔβλεπ' ἓνα λεπτὸ καὶ χλωμὸ κοριτσίστικο πρόσωπο νὰ τοῦ χαμογελά: τὸ πρόσωπο τῆς Δουκίας Ραμπλό.

(Ἀκολουθεῖ) ΜΙΚ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΜΕΛΙΣΣΑΚΙ

— Τί θέλεις, μελισσάκι, εἶσαι μονάχο στὸ ἀπόμονο βραχάκι τὸ τραχὺ; Δὲν πᾶς σὲ τόσα λουλουδάκια; Τάχω γιὰ κάθε, σὰν ἐσένα, ψυχὴ. — Τὰ τόσα λουλουδάκια σου θωροῦ, μὰ τί ἰώρελ; Ὁ θωροεῖς μονάχα γιὰ τὰ χρώματα μὲ μέλει; Στὸ ἀπόμονο βραχάκι βρήκα τὴ χαρὰ διπλή: Θυμάρη λουλουδάτο, μὰ ποῦ στάζει... μέλι! Καὶ ξέρεις, δὲ γεμίζει Μονάχα μ' ὅτι ἀνθίζει, Μῆτε ἡ κοιλιά μας, μῆτε ἡ ἀδεια μας κυψέλη! — Καλὴ εἶναι ἡ ὁμορφιά, μὰ σὰν... ἀνθίζει. ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

“ΡΩΞ,”

Ἐνα στρογγυλὸ προσωπάκι μὲ κατὰμαυρα μαλλιά, δυὸ καστανά ματάκια ὀλο ἐξυπνάδα. Τέτια ἦταν ἡ Ρωξάνη, ἡ ἑξαδελφούλα μου. Ἡ μὲς Μόρις, ἡ ἑγγλέζα γκουβερνάντα τῆς, τὴ φώναζε γιὰ συντομία «Ρῶξ». Κι' ἔτσι τὴν εἶχαμε συνειθίσει ὅλοι. Τεσσάρων χρονῶν, μιλοῦσε μιὰ χαρὰ Γαλλικὰ κι' ἑγγλέζικα.

Τὸ καλοκαίρι ἐρχόταν πάντα στὴν Ἀντιγόνη μὲ τὴ μὲς Μόρις. Τὸ πρῶτὴν πῆγαινα, ντυμένη μὲ μιὰ μαύρη κομπινιζόν, μιὰ κίτρινη ἀδιάδροχη σκουφίτσα κι' ἄσπρα πέδιλα, μὲ τὴ βαρκούλα μου στὰ μπάνια, τῆς φοροῦσα μιὰ ζώνη ἀπὸ νεροκολοκύθες κι' ἔκανε ἓνα σωρὸ παιχνίδια μέσ' στὸ νερό. Ἡ πῆγαινε στὰ ρηχὰ καὶ ἑαπλωμένη μπρούμυτα ἀπάνω σὲ μιὰ πέτρα, μάθαινε θεωρητικῶς κολύμπι.

Ἐξὲν ἀπ' τὸ κολύμπι, ἀγαποῦσε καὶ τὴν ἱππασία. Δηλαδή, καθάλοῦσε ἓνα μαῦρο γαϊδαρέλο, ἡσυχο σὰν ἀρνάκι, ποὺ περπατοῦσε πάντα μὲ μετρημένα βήματα. Τὸ ἀπόγευμα παίζαμε ὅλοι μαζί — μικροὶ καὶ μεγάλοι — τὸ «go back» ὑπὸ τὴ διεύθυνση τῆς μὲς Μόρις. Τὸ «go back» — «πῆγαινε πίσω» — ἦταν τὸ νοστιμότερο παιχνίδι. Στεκόμαστε ὅλοι σὲ ἀπόστασις ἀπ' τὴ γκουβερνάντα, κι' ἐκεῖνη μετροῦσε: one, two, three. Ἐνῶ μετροῦσε, προχωροῦσαμε. Στὸ three ἔπρεπε νὰ εἴμαστε ὀλοσδιόλου ἀκίνητοι — μαρμαροκολῶνες — σὲ ὅποιοδήποτε μέρος κι' ἂν βρισκόμαστε. Δὲν ἔπρεπε οὔτε νὰ μιλάς, οὔτε νὰ χαμογελάς, οὔτε νὰ παίζον τὰ τσινουρά σου, τίποτα! Δοιπόν, κανέναν ἀπὸ μὰς δὲν τὰ κατάφερα. Προχωροῦσαμε, προχωροῦσαμε καὶ κοντὰ στὸ τέρμα ἀκουγόταν ἡ φωνὴ τῆς μὲς Μόρις: «Johnny, go back! — Helen, go back!» ποὺ μὰς ἐστελνε σὰν τὸ Σίσυφο νὰ ξαναρχίσουμε.

Ἡ Ρῶξ ὅμως πάντα μὰς νικοῦσε. Προτοῦ προφέρει ἡ μὲς Μόρις τὸ three, τὴν ἔβλεπες ἀκίνητη, ἄψυχη, σὰν κουκλίτσα. Σωστὸ tableau vivant! Ἡ μόνη τῆς ἱκανοποίησις ἦταν δυὸ συγχαρητήρια λόγια τῆς ἑγγλέζας ποὺ τὴν ἔκαναν κατακόκκινη σὰν ἀστακό!

Πέρου ἡ Ρῶξ πῆγε στὸ Παρίσι μὲ τὸ μπαμπά τῆς, τὴ μαμμά τῆς καὶ τὴ γκουβερνάντα τῆς. Στὴν ἀρχὴ ἦταν σὰν παραζαλισμένη ἀπ' τὸ μεγάλο θόρυβο καὶ τὴ φασαρία τῶν μουσουλῶν ὡτὸ ποὺ δὲν τὴν ἀφίαν νὰ περάσῃ στὴ μέση τοῦ δρόμου. Γιαυτὸ ἐσφίγγε φοβισμένα τὸ χέρι τῆς μὲς Μόρις.

Τὴ δευτέρη μέρα ὅμως βγήκε μὲ τὴ μαμμά τῆς. Πῆγαν στὰ μεγάλα ἐμπορικά, στὴ «Γκαλερί Λαφαγιέτ». Ἐκεῖ σὲ μιὰ στιγμή ἀφηρημάδας, ἡ Ρῶξ

ἀκολούθησε μιὰν ἄλλη κυρία. Ὅταν κατάλαβε πῶς δὲν ἦταν ἡ μαμμά τῆς, ἦταν ἄργά! Οὔτε κἀν σκέφτηκε νὰ φάξῃ μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ λαδύριθο. Πλησίασε μονάχα ἓναν ἀστυφύλακα ποὺ στεκόταν στὸ πεζοδρόμιο. «Κύρις, τοῦ εἶπε μὲ τὰ χαριτωμένα γαλλικά τῆς, ὁ μπαμπάς μου εἶναι ὁ κύριος Δ. καὶ μένει στὸ ξενοδοχεῖο Claridge. Στὸ δρόμο μ' ἔχασε ἡ μαμμά μου. Θὰ ἔχετε τὴν καλοσύνη νὰ μὲ ὁδηγήσετε στὸ ξενοδοχεῖο μου;»

Κι' ἔτσι, ὅταν γύρισε κατασυγχισμένη στὸ Claridge, ἡ κυρία Δ. συνάντησε στὸ χῶλλ τοῦ ξενοδοχείου, ἓναν ἀστυφύλακα ποὺ τῆς παρέδωσε τὴ Ρῶξ. Ἡ ἑξαδελφούλα μου εἶχε διαβάσει τὸ νομα τοῦ ξενοδοχείου στὸν κατάλογο τῶν φαγητῶν. Κι' εἶχε ρωτήσει τὴ μὲς Μόρις τί σήμαινε αὐτὴ ἡ λέξη. Αὐτὸ τὸ περιστατικὸ ἀνέδασε πολὺ τὴ Ρῶξ στὴν ἐκτίμησιν τῆς γκουβερνάντας τῆς.

Φέτος ἡ ἑξαδελφούλα μου εἶναι στὴ Νεωδίλλ. Κάθε πρῶτὴ πηγαίνει καὶ κολυμπᾷ στὴν ἀμμουδιά.

Ὁ μπαμπάς τῆς τῆς ἔκανε δῶρο στὰ γενέθλιά τῆς ἓνα βαποράκι κι' ἡ μαμμά τῆς ἓναν κούκλο. Ἡ Ρῶξ βάζει τὸν κούκλο μέσ' στὸ βαποράκι ποὺ τὸ κρατεῖ δεμένο μ' ἓνα κουδάρι σπάγο.

Τὴν περασμένη Κυριακὴ, σηκώθηκε ξαφνικὰ λίγο ἀεράκι, τὸ βαποράκι ἔγειρε ἀπ' τὴ μιὰ κουπαστὴ κι' ὁ κούκλος ἔπεσε στὴ θάλασσα. Ἡ Ρῶξ δὲν ἔχασε τὴν ψυχραιμία τῆς. Ὅπως ἦταν — μὲ τὰ λουστρινάκια τῆς, τὸ καινούργιο φορεματάκι τῆς μπλε-ρουᾶ, — ἔπεσε στὴ θάλασσα, βουτήχτηκε ὡς τὴ μέση καὶ βγήκε ὕστερα θριαμβευτικὰ λούτσα, κρατώντας στὸ δεξιὸ χέρι τῆς τὸν κούκλο καὶ στὸ ἀριστερὸ τὸ βαποράκι!

Αὐτὸς ὁ ἥρωϊσμός ἐνθουσίασε ὅλους τοὺς μπέμπηδες τῆς ἀμμουδιάς. Δὲν πολυάρεσε ὅμως τῆς μὲς Μόρις, ποὺ τὴν ἔβαλε γιὰ τιμωρία νὰ γράψῃ κάμποσες φορὲς κάποια φράση. Ἡ τιμωρία φάνηκε ἀδικη στὴν ἑξαδελφούλα μου ποὺ τὰ ματάκια τῆς βούρκωσαν, κι' εἶπε:

«Why, miss? Γιατί; Αὐτὸ ποὺ ἔκανα εἶναι κακό, ἢ μήπως εἶναι καλὸ; Τί νὰπαντήσῃ ἡ καίμενη ἡ ἑγγλέζα; Προτίμησε νὰ μὴν πῇ τίποτα καὶ νὰ τὴ συχωρέσῃ. Μῆτε ὅμως κι' ἐσεῖς στὴ θέση τῆς. Τί θὰ κάνατε;»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΙΑΠΡΟΓΑΟΥ

ΝΕΑ ΘΡΥΨΑΛΑ

Ρωτοῦμε τοὺς Κοιτικούς τί εἶναι «ὠραῖο» κι' ἐκεῖνοι μὰς ἀπαντοῦν τί τοὺς ἀρέσει.

Στὸν τόπο μας, δὲν ἀρεῖ νὰ ἔσῃ κανεὶς νὰ γράφῃ, πρέπει νὰ ξέρουν κι' οἱ ἄλλοι νὰ διαβάσουν.

Α. Γ. Κ.

ΑΘΗΝΑΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΕΝΑ ΧΕΙΡΟΦΙΛΗΜΑ

Αγαπητοί μου,

ΙΔΟΘΕΝΟΥΜΕ, αὐτὸν τὸν καιρὸν, τὸν Ψυχάρη. Ὁ Δάσκαλός μας ἦρθε ἀπ' τὸ Παρίσι, νὰ μείνῃ λίγους μῆνες στὴν Ἑλλάδα γιὰ μελέτες... Στὸ βιβλίο ἐκεῖνο, ποὺ κάποτε σὰς ἀνάφερα, «Τὸ πρόβλημα τῆς γραφόμενης Νεοελληνικῆς», ὁ πολὺς Κρουμπάχερ, ὁ Γερμανὸς βυζαντινολόγος καὶ νοελληνιστής, ἐξετάζοντας τὸ ἔργο γενικὰ τοῦ Ψυχάρη, τὸ βρίσκει τόσο σπουδαῖο, τόσο ἐθνικό, ὥστε, λέει, θάρθῃ μέρα ποὺ σ' ὅλες τὶς μεγάλες πόλεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ θὰ βλέπουμε στημένο τὸν ἀνδριάντα του. Καὶ μόνο ἀπὸ τὴν ὑποδοχὴ ποὺ κάνει τώρα στὸν Ψυχάρη ἡ Ἀθήνα μας, στοχάζομαι μὰ τὴν ἀλήθεια, πὼς ἡ προφητεία τοῦ Κρουμπάχερ δὲν θάρρησεν νὰ εκπληρωθῇ.

Ἐπίσημοι κι' ἀνεπίσημοι, γνωστοὶ κι' ἄγνωστοι, λόγιοι κι' ἄπλοοι φιλόμοιοι, δημοτικιστὲς καὶ μιχτοὶ, τρέχουν νὰ τὸν ἰδοῦν, νὰ τὸν γνωρίσουν, νὰ τοῦ σφίξουν, νὰ τοῦ φιλήσουν τὸ χέρι, νὰκούσουν ἕνα λόγο ἀπ' τὸ στόμα του. Γεμίζει ἕνα θέατρο καὶ μόνο ἂν γνωστῇ πὼς θὰ τιμῇσιν τὴν παράστασιν ὁ Ψυχάρης. Ξεχειλίζει ἀπὸ κόσμον, — ὅπως ἐν' ἀπόγεμα τὸ Ἀθήναιο, — ὅταν ἀναγγελλθῇ πὼς ὁ Ψυχάρης θὰ μιλήσῃ. Στὸ ἑνδοχέιο τῆς Ἀγγλίας ὅπου μένει, ῥίσκεται διαρκῶς περιστοιχισμένος ἀπὸ ἐπισκέπτες, θαυμαστὲς. Τὸν προσκαλοῦν δεξιὰ κι' ἀριστερά, δίνουν καθμέρια γεύματα καὶ συναναστροφὲς πρὸς τιμὴν τοῦ σύλλογοι, ὅμιλοι, σωματεῖα κι' ἰδιώτες.

Κι' ἂν ὁ κόσμος αὐτὸς τρέχῃ παντοῦ ὅπου μπορεῖ νὰ ἰδῇ τὸν Ψυχάρη, σὰς βεβαίω πὼς δὲν εἶναι μόνο ἀπὸ περιέργεια: εἶναι κι' ἀπὸ ἐκτίμησιν, ἀπὸ ἀγάπην, ἀπὸ θαυμασμό. Γιατὶ κι' ἐκεῖνοι ποὺ δὲν εἶναι καθαυτὸ «ψυχαρικοί», ξέρουν, βλέπουν, ἢ ἀρχίζουν τώρα νὰ μαθαίνουν, τί ἔκαμε γιὰ τὴν Δογματοσχίαν μας ὁ Ψυχάρης καὶ πόσο πρόσδεψε ἡ πνευματικὴ ζωὴ σ' αὐτὸν τὸν τόπον ἀφότου φάνηκε ὁ γλωσσικὸς ἀναμορφωτής.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Ψυχάρης, ὁ μεγάλος Ψυχάρης, ὁ γέρος Ψυχάρης, — εἶναι κοντὰ ὀγδόντα χρονῶν σήμερα, — ὁ συγγραφεὺς πενήντα βιβλίων, ὁ δοξασμένος, μὴ μέραι ποὺ πῆγα κι' ἐγὼ στὸ ἑνδοχέιο νὰ τὸν ἰδῶ, καὶ τὴν στιγμὴν ποὺ τοῦ ἔδωκα τὸ χέρι νὰ τὸν ἀποχαιρετήσω, τί ἔκαμε νομίζετε; Ἐσκυψε καὶ μοῦ τὸ φίλησε! Κι' ὅταν ἔκαμα νὰ φιλήσω κι' ἐγὼ τὸ δικό του, — ποὺ θὰ τὸ εἶχα κάμει ἀπὸ πρὶν, ἂν συνήθιζα τέτοιες ἐκδήλωσης, — μοῦ τὸ

τράβηξε μὲ δρμή, δὲν μάφησε. Γιὰ φανταστήτε, παιδιὰ μου!.. Ἐνας τέτοιος Δάσκαλος νὰ δέχεται ἔτσι ἕνα μιχθητή του, ποὺ τὸ κάτω-κάτω εἶναι κι' εἰκοσι χρόνια νεότερός του! Δὲν συγκινεῖστε καὶ δὲν ἀπορεῖτε, ὅπως ἀπόρησα καὶ συγκινήθηκα τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη κι' ἐγὼ; Καὶ δὲν ἀνεβαίνει αὐτόματα στὰ χεῖλη σας ἕνα «γιατί», τὸ ἴδιο ποὺ ἀνέδηκε καὶ στὰ δικά μου;..

Ἀλλὰ θὰ σὰς ἀπαντήσω ἐγὼ σ' αὐτὸ τὸ τόσο εὐλόγο «γιατί»... Ὁ Ψυχάρης, εἶναι ἀλήθεια, μοῦ δείχνει μὴ ἐξαιρετικὴ ἐκτίμησιν κι' ἀγάπην, ὅση δὲν μοῦ ἀξίζει βεβαίως, γιατί βλέπει τὸ ἔργο του στεφανωμένο στὸ δικό μου καὶ τὴν Προσπάθειά του στερεομένη στὴ δική μου. Εἶμαι ἴσως ὁ πρῶτος στὴν Ἑλλάδα ποὺ ἔγραψα λογοτεχνικὰ βιβλία στὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ, — τὴ γλώσσα αὐτὴ ποὺ μὰς διδάξε πὼς νὰ τὴν καλλιεργοῦμε ὁ Ψυχάρης, — καὶ ποὺ τὰ διάβασε ὁ λαός.

Κι' αὐτὸ ὄχι ἀπ' τὴν ἀρχήν, ἀμέσως. Ἀλλὰ σιγά-σιγά, μὲ τὸν καιρὸ. Ὅταν πρωτοφάνηκε τὸ «Ταξίδι» τοῦ Ψυχάρη, ἐγὼ ἤμουν εἰκοσι χρονῶν νέος. Φυσικά, τὸ κήρυμά του μ' ἐνθουσίασε σὰν κάτι καινούργιο κι' ἔγινε, χωρὶς καμμιὰ ἐπιφύλαξιν, ὁπαδός του. Ὅταν ὅμως πέρασε τὸ πρῶτο αὐτὸ θάμπωμα, ὅταν ἀρχισὰ νὰ βλέπω, ἢ νὰ νομίζω πὼς βλέπω καλύτερα, ἔγινε ἐπιφυλαχτικός. Ζητοῦσα κι' ἐγὼ συμβουλίου, ἤθελα καὶ τὶς δυὸ γλώσσες, — δηλαδή καὶ τὶς δυὸ γραμματικὲς, — ἀνακατωμένες: χτυποῦσα καὶ κορόιδευα τὶς «ὑπερβολές» τῶν ψυχαρικῶν ποὺ τοὺς ἔλεγα κι' ἐγὼ μαλλιαρούς· κι' ὁ Ψυχάρης, ἀπ' τὸ Παρίσι, καταδεχόταν νὰ μοῦ ἀπαντᾷ, νὰ μ' ἀντικρούῃ, κάποτε καὶ νὰ μὲ χτυπᾷ μὲ θυμὸ ἢ νὰ μὲ πειράζῃ μὲ εἰρωνείαν. Στὰ βιβλία του, χίλιες φορές ξαναγυρίζει τὸ νόμά μου. Κι' ἦρθε καιρὸς ποὺ εἶμαστε ἀντίπαλοι, ἐχθροί, ἂν καὶ τόσο συμφωνοῦσαμε στὴ βάση. Ἄν πῆτε δὲ καὶ γιὰ τὸ «Νουμά», τὸ ῥαγανὸ τότε τῶν φανατικῶν ψυχαρικῶν, μ' ἔλουζε ταχτικά σὲ κάθε του φύλλο.

Συνέθηκε ὅμως τὸ ἔξης: Ὅσο προχωροῦσα στὴν τέχνην μου, τόσο πὺδ καθαρά, τόσο πὺδ δημοτικά, τόσο πὺδ ψυχαρικά ἔγραφα τὴ ζωντανὴ γλώσσα. Γιατὶ ἔβλεπα ὀλέαν πὼς μὲ δυὸ γραμματικὲς ἦταν ἀδύνατο νὰ γίνῃ λογοτεχνικὸ γράψιμο, καλλιτεχνικὸ ὅφος. Σήμερα παραδεχόμενον κατ' ἀνάγκην ἕναν τύπον, ποὺ ὡς χτὲς μοῦ φαινόταν «ὑπερβολή», κι' αὐτοῖο συνήθιζα ἕναν ἄλλον, ποὺ ὡς χτὲς τὸν ἔλεγα «μαλλιαρό». Ἐτσι, σιγά σιγά, ἔφτασα κι' ἐγὼ νὰ γράφω τὰ διηγήματά μου, τὰ ρομάντσα μου, τὰ θεατρικά μου κομμάτια, σὰν τὸν Ψυχάρη· ὄχι βέβαια στὸ ὅφος (γιατὶ σὰς τὸ εἶπα κι' ἄλλῃ

φορὰ: κάθε συγγραφεὺς ἔχει τὸ ὅφος τὸ δικό του,) ἀλλὰ στοὺς τύπους, στὴ γραμματικὴ. Μὴ μέραι, ὁ Ψυχάρης, διαβάζοντας ἕνα βιβλίο μου, εἶδε πὼς δὲν μὰς χωρίζε πιά σχεδὸν τίποτα, πὼς δὲν ἤμουν κι' ἐγὼ παρὰ ἕνας μαθητὴς του. Ἀκόμα ἔμαθε πὼς αὐτὸ τέλεγα, τὸ μολογοῦσα, τὸ κήρυττα χωρὶς νὰ φοβᾶμαι κανένα. Κι' ἀκόμα πὼς τὸ βιβλίο μου ἐκεῖνο, τὸ γραμμένο στὴ γλώσσα του, κατὰ τὴν διδασκαλίαν του, κυκλοφοροῦσε καὶ διαβάζοταν στὴν Ἑλλάδα ὅσο κανέν' ἄλλο σύγχρονο λογοτεχνικό. Ἀπὸ τότε μάγαπήσε ὁ Δάσκαλος. Κι' ἀπὸ τότε προσπάθησε, μὲ κάθε τρόπο, μὲ κάθε ἔπαινο, μὲ κάθε τιμὴ, νὰ μὲ κάμῃ νὰ ξεχάσω ὅσα, στοὺς καυγάδες μας ἐκεῖνους, εἶχε γράψῃ ἐναντίον μου.

Ἐτσι ἐξηγιέται ἡ ξεχωριστὴ τοῦ ἀγάπην σὲ μένα κι' ἡ ἐκτίμησιν. Καθὼς σὰς εἶπα, μὲ τὸ βιβλίο μου ἐκεῖνο, καὶ μὲ τὰλλα μου κατόπι, ἔβλεπε νὰ εὐδοκιμῇ, νὰ καρποφορῇ στὴν Ἑλλάδα τὸ κήρυμά του. Ἡ ὁμολογία τῆς μετάνοιάς μου γιὰ τὴν πρώτη μου ἐπιφυλαχτικὴ ἢ ἐχθρικήν στάσιν, τῆς ἤτασε μὲν νὰ τὸ πῶ καλύτερα ἔτσι, ἦταν ἡ νίκη του. Γι' αὐτὸ καὶ στὸ γεῦμα ποὺ ἔδωσε στοὺς φίλους του, τὴν ἡμέραν ποὺ ἦρθε, στὴν πρόποσή του, ἀναφερόμενος σὲ κάποια Ἐπιστολὴ ποὺ σὰς εἶχα γράψῃ τελευταῖα κι' αὐτὸν καὶ ποὺ τόσο τὸν εἶχε συγκινήσει, εἶπε: «Μπορὼ νὰ πῶ πὼς ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς μου, τοῦ ἀγῶνα μου, ἦταν νὰ γράψῃ αὐτὰ ποὺ ἔγραψε γιὰ μένα ὁ ἑσθόπουλος!» Ναί· μὰ φτάνουν τάχα ὅλ' αὐτὰ νὰ ἐξηγήσουν καὶ τὸ χειροφίλημα ἐκεῖνο;

Ὅχι, παιδιὰ μου! Τὸ κίνημα, τὸ τόσο υπερβολικὰ τιμητικὸ, ἔχει καὶ μιὰν ἐξηγήσιν ἄλλην: Ὁ Ψυχάρης, ὁ μεγάλος Ψυχάρης, φίλησε τὸ χέρι ἐμένα, τοῦ μικροῦ, ἴσα ἴσα γιατί· εἶναι μεγάλος. Μόνο ἕνας μεγάλος μποροῦσε νὰ κάμῃ τέτοιο κίνημα. Ἐνας μικρότερος θὰ φοβόταν μὴν... ταπεινωθῇ. Κι' αὐτὸ σ' ὅλην μου τὴν ζωὴ τῶν παρητήρησιν. Εἶναι κανόνας χωρὶς ἐξαίρεσιν: Ὅσο μεγαλύτερος εἶναι κανεὶς, ἴσο δυνατότερα, τόσο περιφανέστερα, τόσο ἀφοβότερα ἐπαινεῖ, τιμᾷ, ἀναγνωρίζει τὸ συνάδελφό του, τὸ συντεχνίτη του, εἴτε ὅμοιο του, εἴτε ἀνώτερο, εἴτε καὶ κατώτερο. Πολλὲς φορές βέβαια, σ' ἐφημερίδες, σὲ περιοδικὰ, θὰ διαβάσατε βρισιὰς καὶ περιφρόνησε ἐναντίον μου. Μὰ ποιοὶ ἦταν αὐτοὶ οἱ ὕβριστές; Ἀνθρώποι μικροί, ἀνάξιοι λόγου, υποτένιοι, παρακατινοί, παιδαρέλια. Ἀπεναντίας, οἱ καλύτεροί μου μ' ἐπαίνεσαν, μὲ σεβάστηκαν, μ' ἀναγνώρισαν πάντα. Νά, σὰν τὸν Ψυχάρη, ποὺ ἔσκυψε—Αὐτός! — καὶ μοῦ φίλησε τὸ χέρι.

Νά πῶ τώρα κι' ἐγὼ πὼς αὐτὸ ἦταν «ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς μου»; Ὅχι, θάλεγα ψέμματα! Οὐτε τέτοια τιμὴ τὸλμησα ποτὲ νὰ ὀνειροπολήσω, οὐτε τέτοιο ψυχικὸ μεγαλεῖο ἀνθρώπου νὰ φαντασθῶ. Κι' ὡς ἤξερα πὼς ὁ Ψυχάρης εἶναι μεγάλος. Γιατὶ σὲ πόσο βαθμὸ εἶναι, δὲν τῷ μαθα κι' ἐγὼ μόνο παρὰ προχτές...

Σὰς ἀπαύξομαι

ΦΑΙΔΩΝ

Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΓΕΡΟΘΩΜΑ

(ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΗΣ ΚΑΙ COLOMBE
ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗ ΓΑΛΛΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'. (Συνέχεια)

Ὁ Νίκος ἐφευγε πρωτὶ-πρωτὶ γιὰ τὴν ἀργασία του καὶ δὲν ἐγύριζε παρὰ τὸ βράδυ ποὺ σχόλαζε. Ὅσο ἦταν καλοκαίρι, ἡ σχέση περιοριζόταν μεταξὺ τοῦ Γεροθωμά, τῆς Μαρίας καὶ τῆς κυρίας Λεοῦ. Ἀλλ' ἅμα μπήκε ὁ χειμῶνας καὶ τὰ παράθυρα δὲν εἶχαν πιά λουλούδια κι' οἱ ἄνθρωποι δὲν μποροῦσαν νὰ καθοῦνται στὸ διάδρομο γιατί ἔκανε κρύο, κλεινόταν ἀπὸ νωρὶς στὶς κάμαρες καὶ καὶ πιά νυχτέρευν καὶ συνομιλοῦσαν.

Ἐνα βράδυ, ἡ κυρία Λεοῦ προσκάλεσε τὸ Γεροθωμά καὶ τὴν κόρην του στὴν κάμαρά της, νὰ νυχτερέψουν μ' ἕνα φῶς καὶ μὲ μιὰ φωτιά. Ἐννοεῖται πὼς ἦταν κι' ὁ Νίκος. Τὸ ἄλλο βράδυ μαζεύτηκαν στὴν κάμαρά τοῦ Γεροθωμά. Κι' ἔτσι συνήθισαν νὰ νυχτερεύουν μὲ τὴ σειρά πότε στοῦ Γεροθωμά καὶ πότε στῆς κυρίας Λεοῦ. Συχνότερα ὅμως μαζεύνονταν στοῦ Γεροθωμά, γιατί ἦταν κάπως δύσκολο νὰ κουβαλῇ τὰ ἐργαλεῖα του, τὰ χαρτόνια του, τὴν κόλλα του, τὰ ξυλάκια κι' ὅ,τι ἄλλο τοῦ χρειαζόταν γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν μύλων· ἐνῶ ἡ κυρία Λεοῦ δὲν εἶχε τίποτ' ἄλλο παρὰ τὸ πανέρι μὲ τὸ ἐργόχειρό της.

Ὁ Νίκος δὲν ἀγαποῦσε νὰ μένῃ ἀργός· βοηθοῦσε λοιπὸν στὴν ἐργασία τοῦ Γεροθωμά. Ἄλλοτε, ὅταν ἐβρίσκαν κανένα ἠθικὸ βιβλίο, παρακαλοῦσαν τὸ νέο νὰ τοὺς τὸ διαβάξῃ. Ὁ Νίκος διαβάζε καθαρά, εὐκόλα καὶ μὲ καλὸ τονισμό, ὥστε καταλάβαιναν ὅλοι.

Ἡ κυρία Λεοῦ ἀκούγε μὲ περισσότερο καμάρη παρὰ μὲ προσοχή· ὁ Γεροθωμὰς ὅμως κι' ἡ Μαρία, ποὺ ἤθελαν πάντα νὰ μαθαίνουν, ἐπρόσεχαν πολὺ στὸ διάβασμα καὶ κάθε τόσο ὁ γέρος γύριζε στὴν κόρην του καὶ τὴν ρωτοῦσε: «Τὴν ξέρες αὐτὰ, Μαρία μου;...» Ὅταν ἡ

Μαρία τοῦ ἀπαντοῦσε: «Ὅχι, πατέρα μου, πρώτη φορὰ τὰκούω». ὁ Γεροθωμὰς ἀπορούσε. Γιατὶ ἐνόμιζε πὼς ἡ κόρη του ἤξερε τὰ πάντα.

Ἀφοῦ τελείωναν τὸ διάβασμα, μιλοῦσαν γιὰ κείνα ποὺ εἶχαν διαβάσει, καθένας ἔλεγε τὴ γνώμη του κι' ἔτσι περνοῦσε εὐχάριστα ἡ βραδιά.

Ὁ χειμῶνας πέρασε καὶ ξανάρθε τὸ καλοκαίρι. Οἱ δυὸ οἰκογένειες ἦταν πιά δεμένες μὲ

φιλία στενὴ.

Τὶς Κυριακές,

τὶς γιορτές, ἔ-

δβαιναν περί-

πατο μαζί, ἔ-

καναν συχνὰ

ἐκδρομὲς καὶ

δὲν ἀφιναν πα-

νηγύρι. Μὰ ὅ-

που κι' ἂν πῆ-

γαιναν, ὁ Γερο-

θωμὰς δὲν ξε-

χνόυσε τοὺς μύ-

λους του· γιατί

τόσο τοὺς εἶχε

συνειθίσει, ποὺ

ἐνόμιζε πὼς τοῦ

λείπει κάτι τί

δταν δὲν τοὺς

ἐπαίρνε

μαζί του. Οὐτε

τὸ μετάνιωνε ποτέ,

γιατὶ πάντα γύριζε

στὸ σπίτι μὲ τὶς

τσέπες γεμάτες

καὶ μὲ τὸ κοντάρι

ἀδειανό.

Τώρα ἔβλεπε ὁ γέρος

πὼς ἡ ζωὴ

εἶναι ὁμορφὸ πρᾶγμα

κι' ὄχι κανένα

βάρος ὀχληρό. Δὲν

εἶχε ἄδικο. Κι' αὐ-

τὸς κι' ἡ Μαρία ἐργαζό-

ταν καὶ κέρ-

δισαν ὅσα λεπτὰ ἤ-

θελαν· τίποτα δὲν

τοὺς ἔλειπε. Καὶ μὲ

τοὺς καλοὺς ἐκεί-

νους συνοίκοις ποὺ

τοὺς ἔστειλε ὁ Θεός,

τί ἄλλο ἤθελαν γιὰ

νάνα εὐχαριστη-

μένοι, εὐτυχισμένοι;..

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Τί ὄφρονεῖ ὁ Γεροθωμὰς γιὰ τὴ δύ-

ναμν τῶν κακῶν ἀνθρώπων.

— Ἦρθαν πάλι καὶ σὲ γύρευαν κείνα τὰ φτωχὰ παιδιὰ, εἶπε ἡ κυρία Λεοῦ στὴ Μαρία, μὴ μέραι ποὺ γύριζε ἀπ' τὴν ἀγορὰ μ' ἕνα μικρὸ καλάθι στὰ χέρια. Μὰ νὰ σοῦ πῶ, κόρη μου, δὲν ξέρω τί τὰ θέλεις καὶ τί τὰ μαζεύεις ἐδῶ ὀλημέραν αὐτὰ τὰ κουρελιά-ρικα καὶ καταλυγδομένα μαγκόπαιδα, ποὺ τὰ μαλλιά τους εἶναι σὰ φρύγανα. Τί τοὺς βρίσκεις καὶ σᾶρέσεις νάνακα-τεῦσαι μαζί τους; Ἄς τα νὰ πᾶν νὰ χαθοῦν! Ἀπορῶ μάλιστα καὶ μὲ τὸ Γεροθωμά, πὼς δὲ σοῦ κάνει παρατήρησιν.

— Εἶναι πολὺ φτωχὰ, κυρία Λεοῦ μου, τῆς ἀποκρίθηκε ἡ Μαρία, μὰ δὲν εἶναι μαγκόπαιδα. Ὁ Γεροθωμὰς μάφινε νὰ τὰ βλέπω καὶ νὰ τὰ βοηθῶ ὅσο μπορῶ. Στὸν κόσμο αὐτὸ, ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ βοηθῇ τὸν ὁμοῖό του, γιατί ἄλλοιῶτα τί θὰ γινόνταν οἱ φτωχοί;

«Ὁ Νίκος διαβάει καθαρά...» (Σελ. 269, στ. α'.)

πέτρα. Ἀλλὰ τί τὰ θές, κόρη μου, εἶναι μπελάς νὰ μὰς κουβαλιοῦνται ἐδῶ. Δὲν τὰ βαριέσαι καὶ σύ;

— Ἐγὼ ὄχι, κυρία Λεοῦ μου. Τέτοια μ' ἔπλασα ὁ Θεός. Δὲ μοιάζω, βλέπετε, τῆς κυρίας Χοντροῦ, ποὺ σὰς δίνει νὰ τῆς διορθώνετε τὶς κάλτσες της. Τί ἦταν πρῶτα ἡ κυρία αὐτή; Μὴ μαγεύρισσα. Καὶ σήμερα, ἐπειδὴ ἔχει λίγα χρήματα, μεταχειρίζεται τοὺς ὑπηρετὲς της σὰ σκυλιὰ καὶ δὲ θυμᾶται πὼς κι' αὐτὴ μὴ φορὰ ἦταν στὴ θέσιν τους. Ἐγὼ, κυρία Λεοῦ μου, ὅταν βλέπω μικρὰ παιδιὰ νὰ πεινοῦν καὶ νὰ κρυώνουν, συλλογιέμαι πὼς κι' ἐγὼ μὴ φορὰ ἤμουν σὰν κι' αὐτὰ, κι' ἴσως θὰ πέθαινα ἀπ' τὸ κρύο καὶ τὴν πείνα, ἂν δὲν βρίσκοταν ὁ Γεροθωμὰς νὰ μὲ περιμαζέψῃ.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΛΙΟΤΡΟΠΙ

Τὸ λιοτρόπι ποὺ φυτρώνει
Στοῦ σπιτιοῦ μας τὴν αὐλή
Κι' ὅλη μέρα καμαρώνει,
Κάθ' αὐγούλα μού μιλεῖ:

Θά μοῦ πῇ μὴ καλημέρα,
Μὲ μὴ ὑπόκλητῃ δειλῇ,
Ὅπως τὸ κουνάει τ' ἀγέρι
Ἡ πνοὴ τῆς ἀπαλῆς.

Τὸ μεγάλο του τὸ μάτι
Στὰ δικά μου, μὴ στιγμῇ,
Θά συλῶσει, λὲς καὶ κάτι
Νὰ ρωτήσῃ ἐπιθυμῇ...

Μὲ μὴ ὑπόκλητῃ, μὲ μόνῃ
Μὴ ματιά, πὼς μοῦ μιλεῖ
Τὸ λιοτρόπι ποὺ φυτρώνει
Στοῦ σπιτιοῦ μας τὴν αὐλή!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΥΛΗΣ

